

HAZÁNK S A KÜLFÖLD.

Ismeretterjesztő, szépirodalmi és társaséleti illusztrált hetilap.

2. szám.

Pest, 1870. Jan. 13.

VI. évfolyam.

A szuezi csatorna teremtőjéről.

Napjaink hőse még mindig a francia Lesseps Ferdinánd, a szuezi csatorna létrehozója. Ez óriási mű eszméje legelőször akkor villant meg agyában, midőn 1831-ben Egyiptomba segéd-konzullá neveztetvén ki, ez állomásán unalmából elolvasta Lepére mérnöknek „A két tenger összekötése” című emlékiratát. Ez emlékirat tervezé először a szuezi földszorosnak Szuez és a peluzi öböl közt

csatornával való átmetszését. I. Napoleon hajlandó volt Lepére tervét bővebben tanulmányoztatni s arra való, kivételéhez hozzáfogni, mert ez esetben a mű nem csak Egyiptomra, de az egész művelt világra nézve nagy horderejű; azonban Napoleon szerencsétlen egyiptomi hadjárata ezen eszme megtestesítését megakadályozta.

Különben Lepére emlékiratában két aggasztó adat is fordult elő: az egyik az, hogy a két, tudniillik a

Vörös- és a Földközi tenger felszíne közt 30 lábnyi magasság-különbőség létezik, s másodsor: hogy a szuezi öböl északi részén kikötőt teremteni emberi lehetlenség. Azonban Lesseps önkéntelenül érzé, hogy tévedésen kell alapulni azon állításnak, miszerint a két tenger felszín-magassága közt oly nagy különbség van; s a mi a má-

sodik nehézséget illeti, Horáccal tartott, hogy „Ember számára nincs lehetetlenség!” Egyiptomban való tartózkodását pedig a legszorgosabb tanulmányozásokra fordította.

1854-ben Mohammed Szajd lett egyiptomi alkirályya, ki helyeslővén a merész tervet, Lessepsset udvarába hívta s felszólítá, hogy tegye le eszméit részletes emlékiratba. Ez megtörténvén, Les-

seps azonnal engedélyt kapott a szuezi szoros átmetszését eszközölő társaság alakítására.

Lesseps szabaddalma 99 évre szól. A mi a csatornán járó hajók vámját illeti, e tekintetben a társaság teljes szabadságot nyert; három föltételt azonban folyton meg kell tartania: 1-ör. Hogy a vámnak minden nemzet számára egyenlőnek kell lennie; minden kedvezmény egyáltalánki van zárva; 2-szor a vámtariffáknak három hóval élet-

Lesseps Ferdinánd, a szuezi csatorna alkotója.

beléptetésük előtt közhírré kell tétetniök, Egyegy tonna (20 mázsa) tehertől, vagy egy-egy személytől 10 franknál több vámot nem szabad venni. A tiszta nyereség következő módon oszlik el: tizenöt száztlót az egyiptomi kormány kap; 10 száztlót az alapítók; 3 száztlót az igazgató tanács; két száztlót segélyzések és nyugdíjakra

fordították, 70 száztóli pedig a részvényesek közt osztatik szét.

Az alapszabályok szerint a társulat tőkéje 200 millió frankra tétetett ötszázfrankos 400,000 részvénnyel s a feladat következőkre terjeszkedett ki: 1-ör. Egy nagy hajókkal járható csatorna építésére a Vörös- és a Földközi tenger közt, Szueztól a peluzi öbölhöz, vagyis Port-Said városig; 2-or. Egy édesvízi csatorna ásására a Nilus-folyó és ezen tengerközi csatorna közt, Kairótól a Timszah nevű tóig; 3-or. Két kisebb, lecsapoló csatorna építésére; 4-or. Ezen csatornák s a velük összekötött vállalatok fölhasználására; 5-ör. A művelésre alkalmassá tett földterület fölhasználására.

Az előkészületek ily módon megtörténvén, azonnal hozzáfogtak a mű kiviteléhez, mely iránt — Anglia féltékeny ellenvetései dacára — az európai hatalmak is most már mind jobban érdeklődtek.

Lesseps mult évi júliusban tétette közzé, hogy a tulajdonképeni föcsatorna megnyitása 1869. nov. 17-dikén fog megtörténni, s hogy ez roppant ünnepeleységgel, a magyar király és a miniszterelnök jelenlétében is megtörtént, mindenki tudja a napi újdonságokból. Nov. 17., 18., 19. és 20-dikán minden hajó vám nélkül kelhetett át a csatornán, ezen időtől kezdve azonban minden tonna teher s minden személy után a vám tíz frank.

S ime, a hatalmas eszme ma már meg van oldva; Kelet s Nyugat közt összeomlott a gát s Lesseps Ferdinánd egy második Columbusként a kereskedelem és polgárisultság számára új, hatalmas utat nyitott meg a népeknek.

Mult évi folyamainkban több ízben adtunk közleményeket e nagyszerű vállalat munkálatairól, s az egész csatorna és vidéke igen jó madártávlati rajzát is közöltük.

A király lánya.

— Krajnai népballada. —

Királyfi lovát itatja,
A tó vizét fölzavarja;
Királyfi nyelvél csetten,
A tó fenéig megrezzen.
Király lánya nagy sietve,
— Királyfitól megijedve, —
Elfut a belső terembe.
Szolgálóját hívja gyorsan:
„Jöszte, jöszte ifju lányka,
Aludni megyek szobámba,
Odaadom im a kulcsot,
S ha majd eljön a királyfi,
A ki első kedvesem volt,
S kérdi tőled: ifju lányka,
Hová ment a király lánya?
Mondd meg neki ifju hivem:
Álarcosok jöttek érte,
Velük együtt táncba méne.
És ha majd eljön a másik,
Kinek el vagyok jegyezve,
S kérdi tőled: ifju lányka,
Hová ment a király lánya?
Mondd meg neki ifju hivem:
Aludni ment szobájába,
Kezembe adá a kulcsot.“

És eljött a szép királyfi,
Régi első szeretője.
S kérdi: „Ifju szép leányka,
Hová ment a király lánya?“
„Álarcosok jöttek érte,
Velük együtt táncba méne.“
„Hazudsz! Szobájában alszik,
Nálad hagyta itt a kulcsot.
Add ide csak azt a kulcsot,
Mégfizetem drága pénzen,

Király lányát meg nem sértem,
Elfecségtünk szépen, halkan,
Édesen mint *akkor*, hajdan!“

És elmegy a szép kamrába,
Király lánya fekszik ottan,
Puha párnán, nyugalomban.
A királyfi áll meredten,
Egy gondolat bántja, gyöttri:
„ . . . Örültésg! mily szende! bájos,
Kár! ezer kár, hogy meghalljon;
S mégis! — — senki meg ne kapjon!“
Selyem köntöséből gyorsan
Kirágadja fényes törét,
És a lány szívébe szúrja,
Majd asztalhoz puha székbe
Ülteti, miként ha élne,
Szép könyvet is tesz elébe.
Most a kamrát odahagyja,
A kulcsot a lánynak adja:
„Király lányát nem bántottam
Elfecségtünk szépen, halkan,
Édesen, mint *akkor*, hajdan!“

Jött a másik szép királyfi,
Jegyese király lányának:
„Szaporán! te szép leányka,
Mondsza, hol a király lánya?
„Szobájában alszik esendben,
Nálad hagyta itt a kulcsot.“
És elmegy a szép szobába,
Király lányát megszólítja.
Az nem felel, néma, csendes,
Lelke rég az égbe' repdes.
Aztán újra beszél, kérdi,

„E ő nem szól, néma, csendes ;
Lelke rég az égbe repdes.
Királyi haragra gerjed,
Megrázza, hogy szinte reszket.
Király lánya lehanyatlik.
Olyan szép ! vélnéd, hogy alszik.

A királyfi zokog, jajgat :
„Szent, irgalmas mindenható !
Hol a gyilkos ? hol a rabló ! ?“
A szolgáló zokog, jajgat :
„Átkozott a kincse, pénze :
Hejh ! a fejem adom érte !“

Prém József.

Az állatszeliidítő.

— Beszély. —

(Folytatás.)

Az állatszeliidítő fenyegetésére Gáspár azonnal megértette helyzetének veszélyes voltát. Vele szemben a reá irányzott pisztoly, hátá mögött harminc lábnyi mélység s korom sötétség.

— De nekem mégis vagy be-, vagy ki kell innen mennem, édes Erskine, — mondá nyugodtan.

— Hát csak ugorjék be ; majd aztán meglásuk : szabad-e kimenni ? — folytató az állatszeliidítő, s lajtorját támasztott az ablakhoz. Gáspár bátran lépett le azon, s bárha Erskine szavai nem is voltak megnyugtatók, vigasztalta tiszta lelkiismerete s jó szándéka.

— Mit kerest itt ön, uram ? — kérdezé az állatszeliidítő nyersen, midőn Gáspár leért.

A fiatal matróz elbeszélte leplezetlenül, hogyan jutott ide.

— Ez lehetséges, — viszonzá Erskine, átható tekintetvetve Gáspárra ; — mindazáltal ön oly dolgokat látott, miket senkinek sem szabad tudni.

— Ha elég zálog ön számára egy beesületes ember szava, ez esetben esküszöm, hogy tölem senki sem fogja megtudni azokat, miket ez éjjel láttam.

— Ha nem csalódom, hogy ön oly bátor, a milyennek remélem, ez esetben megelégszem adott szavával. Egyébiránt, pajtás, bátorságát pár perc múlva kitépheti, — tévé hozzá Erskine, miközben az elzárt ketrecek egyikéhez közelített.

— Ide Dolly, ide ! — kiáltá az állatszeliidítő, kinyitván a ketrec ajtaját, melyből egy indiai fekete párduc szökött ki, s miután Erskimet néhányszor körülszárguldotta, hirtelen összehuzódott, egy hatalmasat ugrott, s ura vállain termett.

— Közeledjék uram, — mondá az állatszeliidítő nevetve, — és cirógassa meg a kedves Dollyt. Ön ismerheti a közmondást : a ki engem szeret, szereti az kutyámat is.

Gáspár elhatározottsággal lépett Erskine felé, de csakhamar megállott s ingadozni kezdett. A párduc villámokat szórt feléje vörös szeméből ; fülei szorosán lelapultak összenyomott koponyá-

jára s hatalmas karmai az állatszeliidítő bőrkabátjába mintegy önkénytelenül mélyedtek. Ez azonban hirtelen megfordult s keményen szeme közé tekintve a párducnak, ismét kiejté a parancsoló „heng“ szót, mire a fenevad nehézkösen ejté le fejét ura vállaira.

— Mi mégis ritka szép eredményeket vivünk ki állatainkkal, ezt meg kell önnek engednie . . . ha ki nem mondóm azt a szót, mit ön az imént hallott, Dolly egy perc alatt megfojtja önt . . . ön valóban, oly megtisztelő figyelemben részesíti jelenlegi foglalatosságomat, hogy kötelességemnek tartom az ön tanítását befejezni, — jegyzé meg Erskine. — Nekünk mindegyikünknek sajátágos módszerünk van tigriseinket s párducainkat betanítani, ép úgy, mint vívomestereknek a titkos döfésekben. Én részemről megfélemlítéssel szelidítek. Mielőtt ön által is látott leckémet megkezdeném, egy órával előbb enniök adok, azonban a nekik dobott lust valami erősen kábító szerrel, például belladonnával vagy daturin-levél-porral erősen meghintem. Ez anyagok az idegrendszerre erősen hatnak, s félelemmel, érzékeik kábultságával töltik el az állatot azon egész idő alatt, meddig fél-álmuk tart. Midőn szemlencsájuk ki van tágulva, tudom, hogy ily állapotban vannak, s ekkor szabadon bánhatok velük. Azon szó, melyet ki szoktam mondani, valahányszor nem akarnak engedelmeskedni, rendszeren valamely büntetés vagy megfélemlítési mód által szokott megelőztetni, úgy, hogy midőn aztán nyilvánosan lépek ketrecekbe, csak ezen szótagot kell kimondanom, hogy reszkessenek s engedelmesen hunyáskodjanak meg. „Le Dolly, le !“ kiáltá ekkor az állatszeliidítő, s vállát megrándítva, ledobta a párducot a földre.

Azután elévette acélbotját s megnutató azzal az állatnak Gáspárt, ki a falhoz támaszkodott volt. A párduc oda ment hozzá, lábaihoz dörgölőzött, hátát mint valami hízog macska megörbítette, s azzal egyszerre felugorva, két első lábának talpát a szegény fiatal matróz vállaira helyezte. Gáspár ajkai körül fájdalmas nyögés

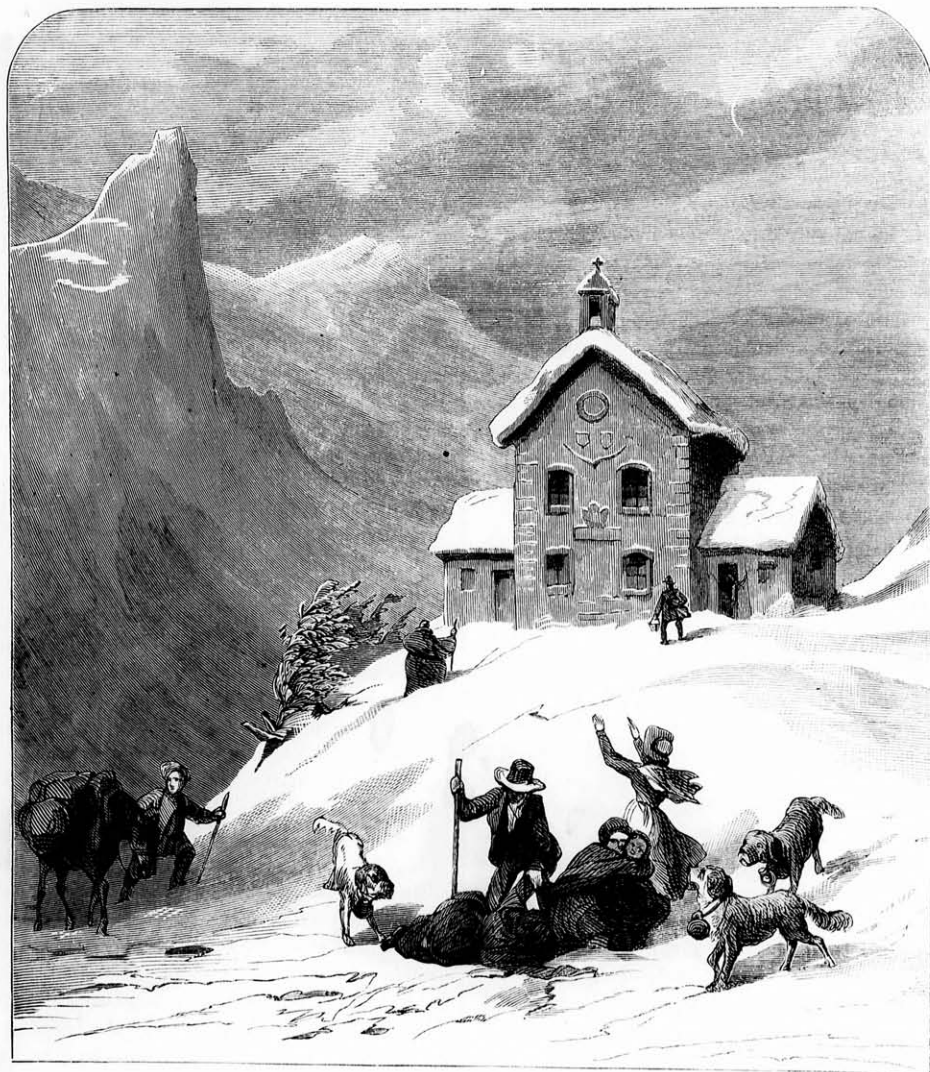
röppent ki, arcát sápadtság lepte el, szemei elhomályosultak, s egyszerre elveszté öntudatát.

— Ez mitsem fog ki fecsegni, — mormogá fogai közt az állatszélidítő, mialatt a párducot visszavezeté ketrecébe. — Hanem valóban elájult, folytatá,

— Mi ez? — mondá magában s felbontotta. Szerződés Blood kapitánynyal, s kinek a nevére?..

Erskine nem folytatá, mert fájdalmas kiáltás tört ki belőle; kezét szívére helyezé s támolygott.

— Gáspár, ez hát ő, az én szegény kis Gáspá-

A szent-bernáthegyi kóroda. (Szövege a 26. oldalon.)

s ezzel néhány esőpp hi-leg vizet föcskendezett a fiatal ember arcába. — Tréffummal nagyon megszire mentem.

S hogy Gáspár szabadabban lélekhessen, kabátját s mellényét egészen kigombolá. Ekkor egy összehajtott papír hullott az állatszélidítő lábaihoz,

rom! S én nyomorult, én csaknem megöltem őt, — mondá kétségbeesetten.

Midőn Gáspár szemét fölnyitotta, az állatszélidítő szobájában, ágyban feküdt. Erskine mellén keresztbefont karokkal állott előtte s kíváncsi figyelemmel tekintett reá. Magához tértével Gás-

párnak emlékezése is visszatért. Szemében harag kezdett villogni, a mint megpillantá az állatszeli-
dítőt.

— Nos uram, — szólott kimért nyugodt han-
gon; — nos, vége már a kísérletnek s már most
távozhatom?

— Igen, — viszonzá a szelidítő meghatottan;
— s a mi engem illet, egész életemen át sajnálni
fogom ez iszonyu jelenetet.

— Igaza van, mert az nem csak nevetséges, de
gyáva is volt; — jegyzé meg a fiatal matröz. Ön
más módhoz is folyamodhatott volna, hogy hall-
gatagságomról bizonyítékot szerezzen, s Gáspár
kezelében kés vagy puskával, bizonyára nem fogott
volna gyöngének mutatkozni.

— Oh, áldom istenemet hogy megmentett en-
gem ily büntől, — kiáltá Erskine nyomatékkel.

— Bármiként is legyen a dolog, — mondá
Gáspár fölkelve az ágyból, ismétlem uram, hogy
beesület-szavamat bírja, miként titka nem lesz
elárulva. Most nyissa ki háza ajtaját, mert távozni
akarok.

— Mondám már, hogy ön szabad; ha azonban,
a szerencsétlen, ki életét minden nap kockáztatja,
ha a szegény Erskine némi szánalmat gerjeszt ön-
ben, úgy bocsássa meg neki azon méltatlanságot, mit
ön irányában elkövetett. Az a férfi, kinek egye-
dül társaságát tigrisek és oroszlanok képezik, ki-
nek éjjele s nappala vad ordítás és véres légkör-
ben foly le, azon férfi, kinek egész akaraterje
mindig csak egy cél felé van irányozva, önkény-
telenül nyerssé és kegyetlenné válik. E férfi áta-
lános rettegés tárgya, mindenki kiváncsiságának
célpontja s a vért áhító, látvány után vágyó tö-
meg hurrah-kiáltásai elfojtanak benne minden
gyöngédebb érzelmet. Belőle eltűnik az ember s
az állatszeliidítőnek enged helyet. Acélboltja viho-
gása alatt tigrisek s oroszlanok meghajjták fejük-
ket s Erskine ilyenkor büszke mesterségére, mert
az erő és rombolás ezen királyait a kegyetlenség
és gyávaság törpéinek szemeláttára hunyászko-
dtatja meg.

Az állatszeliidítő ez utóbbi szavakat oly lelke-
sültséggel ejté, hogy az Gáspárt önkénytelenül
meghatotta.

— De hát vajjon ki kényszeríté arra önt, hogy
ezen mesterséget válaszsza? — kérdezé Gáspár.

— Megmondom, — mormolta az állatszeliidítő,
— s tán ha részvétet fog érezni irántam, meg is
fog bocsátani azon embernek, kit szemeinek nem
szabad föliszernie.

A fiatal matröz csodálkozva tekintett Erskinerre.

— Mielőtt azzá lettem, a mi vagyok, szegény
gépész voltam s apámmal és kis kis öcsémmel De-
lawareban laktam.

— Delawareban! — ismétlé Gáspár elhalvá-
nyodva.

— Engedje, hogy folytassam. Egy napon, mi-
dön apámmal Dover közelében sétalovaglást tet-
tem, az ő lova megbokrosodott s keményen földre
dobta. Midőn ismét magához tért, megrémültem
tekintetének ziláltságától. Iszonyu szerencsétlenség
ért minket: atyám megőrült! S e betegség gyógyít-
hatlan, sajátságánál fogva pedig rettentő volt. Apám,
ki azelőtt szelid és jó volt, gonoszszá és kegyetlen-
né lett. Egy átkozott napon, egyik gonosz percé-
ben, nyílt utcán és idegenek előtt, ostorával arcom-
ba vágott. . . . Harag és iszonyat fogott el, s azt,
kinek személyét szent tiszteletben kellett volna
tartanom, erővel löktem el . . . láttam őt támoogy-
ni s lábaim elé zuhanni.

— Oh, szerencsétlen! — kiáltott föl Gáspár, ar-
cát kezeibe rejtve.

— Még ugyanaz nap elhagytam Delaware-ál-
lamot. Nem voltak barátaim, nem volt pénzem;
egy angol kapitány fogadott szolgálataiba, hogy
tápláljam állatseregletét, melyet az Egyesült-Álla-
mokban mutogatni szándékozott. Én már magam
ítéltem el magamat, midőn önkényt mentem szám-
kivetésbe, de bűnömért még nem bűnhődtem elég-
gé keményen. Egy engesztelhetlen szózat folyto-
nosan így kiáltott reám: „Rosz fiú vagy!“ Erre kü-
lönös határozatom támadt. Vak haragomban merész
voltam karomat egy gyöngre, esztét vesztett lény
ellen emelni, bűnhődésül tehát ereim vérét s tes-
tem húsát akartam az oroszlanok és tigrisek fo-
gának kockájára tenni. Isten megbocsátott ne-
kem, látom. Két év mulva aztán már nem visel-
tem apám nevét, hanem mindenki Erskine-nek, az
állatszeliidítőnek nevezett.

— Ah bátyám, szegény Károly bátyám! — ki-
áltott fel Gáspár, s Erskine karjai közé veté magát.
(Vége következik.)

Gr. Guyon Rikárd honvédtábornokról

— Szokoló Viktortól. —

(Folytatás.)

ogy a szerencsétlen kimeneteli schwechati csata után, Latour osztrák hadügyérnek Magyarország körülhálózására vonatkozó tervét azonnal fogamatba kezdék venni, azt tudjuk. A felvidéken okt. elején Szepesmegyébe Simunics tört be, de a fölkelt népben ellenállásra találva, csakhamar visszavonult. Azonban már okt. 22-dikén ötezernyi sereggel és 12 ágyúval megint Trenesénbe tört be, a cáci szorosan keresztül. Szándéka már ekkor is az vala, hogy N.-Szombaton és Pozsonyon át a magyar főcserg hátába kerüljön.

Horváth Mihály szerint, kormányunk értesülésen e betörésről, az Ordódy őrnagy által csak kevés erővel őrzött Lipótvár biztosítására Pozsonyból 3 zászlóaljat utnak indított s Beniczky Lajos kormánybiztos is rendeletet kapott Turóc-Szentmártonból, a rendelkezésére álló erővel Lipótvár felé előnyomulni, valamint Justh barsi főispán, és Jeszenák kormánybiztos, hogy a barsi és honti fölkelőkkel és önkénytesekkel az ellenségnek útját állani siessenek. De már ezen erők megérkezése előtt mintegy 2000-nyi fölkelő nép, két század nyitrai nemzetőr s a várórség kísérletet tén az ellenséget megállítani Kosztolánynál; okt. 28-dikán azonban a csata fejeletlen, szervezetlen és gyakorlatlan fegyvereseinkre nézve szerencsétlenül végződött.

Mialatt azonban Simunics N.-Szombatig haladt,

részünkről is több erő gyűlt össze a vidéken. Egy részről Beniczky 1500 emberrel s 6 ágyúval, másrészről Guyon ezredes közeledett 4—5000-nyi dandárával, mely a schwechati ütközet után nyomban Lipótvár felé indított. Simunics azonban nem várta be ezen hadak egyesülését, hanem N.-Szombattól Jabloncának vonulván vissza, pár nap múlva a morva határszéleken állott. Utócsapatát mindazáltal november 4-dikén mégis elérte Guyon egyik osztálya, s azt a Morva vizéig kergette, mely, miután hídja fölszedetett, határt vetett a mieink tovább haladásának. — Hogy ekkor Simunics elől nem

lön elvágva a visszavonulhatási út, s hogy egész seregével nem lett fogolylá, mint azelőtt Roth és Philippovits hadteste, ezt némelyek Guyon hibájául rótták fel.

Lássuk, miként nyilatkozik maga Guyon ezen, Simunics elleni első expedíciója felől, Kossuthhoz intézett jelentésében:

„Elnök ur! — A katona dicsősége mindig fegyvere szerencséjétől függ, s nem akarata és óhajtsaitól; így történt velem is most. Ha *Ordódy* őrnagy az háromszor is kiadott parancsomnak engedelmesskedik, miként az ellenségnek visszavonulását vágja el Nádásnál, ez esetben *Simunicsot* egész seregével együtt elfogom. Épen midőn parancsot kaptam Holicből visszavonulni, ugyanakkor akartam a Morva hídja oszlopait kettéfüreszeltetni. A tábornoki törzs őrnagya, *Pustelnik**) azt állította, hogy jobb lesz, ha ő a híd oszlopait leégetteti, s azon kérdésekre: vajjon jót áll-e erről nekem, hogy megteszi, azt válaszolá, hogy leégeti egészen a víz tükreig, csak bizzam benne. Az ellenség előnyomult s midőn a hídnak már égni kellett volna, egyetlen lángoeska sem csapott fel. Szemrehányásomra azt viszonzá: hogy csak

*) Ez ember Görgey kegyence volt; később hűlenül eltűnt a magyar seregből s egyszerre csak Bécsben merült fel. (Lásd „Mészáros Lázár emlékiratai 1848 — 1849-ből.”)

fél mázsa lőpor hiányzott, melylyel azonban nem birtunk, stb.“

Ezenközben megtörtént Simunich harmadik betörése és Guyon parancsot kapott igen csekély erejével N.-Szombatot, e nyílt várost néhány óráig Simunichnak sokszorosán túlnyomó ereje ellen tartani.

Mielőtt azonban a nagyszombati hősi csata elbeszéléséhez fognánk, szükséges előbb néhány vonással mind az ellen, mind seregeink akkori állását ecsetelnünk.

Az osztrákok azon terve, hogy hazánk egyszerre, minden oldalról támadtassék meg, fogantatba vétetett, s az ország észak-nyugati határai felől is komoly veszélyek fenyegették hazánkat.

Az osztrákok majdnem 70.000-nyi serege délről északnak hajló nagy karéjt képezett. Ennek bal szárnyát a stíriai határokon Nugent hadosztálya képezte, kivel szemközt Perczel állott a Muraközön 6000 emberével. A középet, a Duna két partján, Windischgrätz foglalta el 52.000 emberrel, kivel szemközt Görgey foglalt hadállást 25.000-nyi sereggel, Soprontól kezdve Nezsideren, Parndorfon, Gátán s Kőpésényen keresztül Pozsonyig elnyúlva; végre az osztrákok legszélső balszárnya Simunich altábornagy alatt Gödingnél 6000 embert számlált, kinek ellenében a mi részünkről Ordódy őrnagy Jablancánál s a nádasi szorosnál 3000 főnyi dandárral volt föllálítva, mely dandár egyszersmind szélső jobb szárnyunkat képezte.

Windischgrätz tetteleges hadműködését dec. 14-dikén kezdette meg. Seregének zömével egyszerre nyomult előre a Duna két partján Pozsony és Parndorf felé, míg balközepünk ellen, a Sopronnál állást foglalt Sréter ezredes ellen Petrichevich Horváth osztrák ezredest küldé egy osztálylyal.

Windischgrätz terve volt a magyar sereg zömét körülkéreni s azért, hogy a magyar sereg figyelmét az osztrák főseregtől elvonja, Simunich tábornoknak parancsot adott, hogy ugyancsak dec. 14-dikén Gödingről nyomuljon Jablancának és Nádasnak, hogy Nagy-Szombaton át aztán Pozsonynál és alatta a magyar sereg hátába kerülhessen.

Simunich küldetése sikerülni kezdett, mert a nádasi szorost őrző Ordódy őrnagy látván az ellenség túlnyomó számát, rövid csatározás után N.-Szombatba vonult vissza.

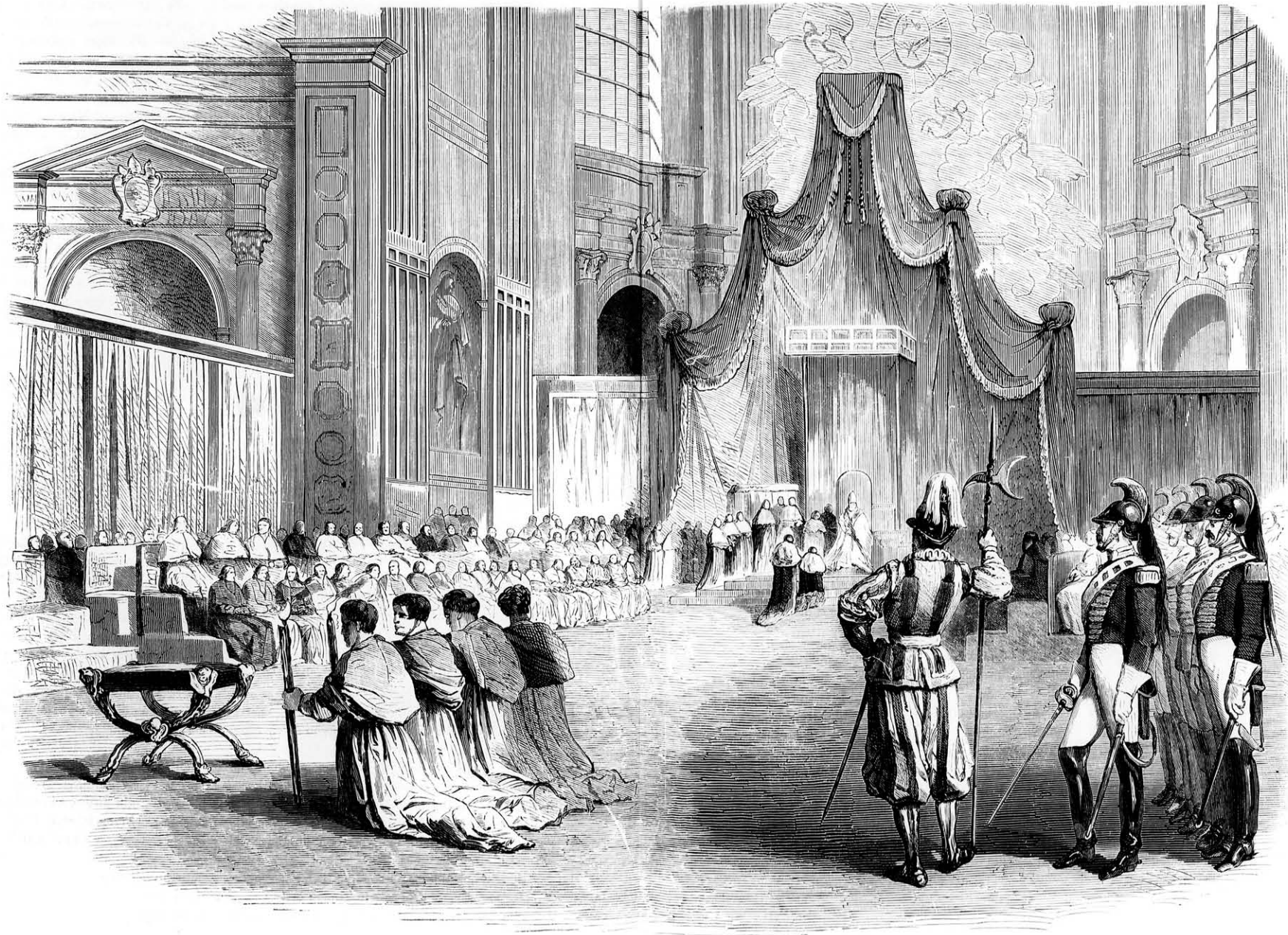
És itt történt Guyon küldetése. Görgey ugyanis Guyon ezredest és Pusztelnik tábornoki őrnagyot 1700 főnyi gyöngge dandárral Ordódy seregélyére küldé, nehogy Simunich betörvén a nádasi szorosnál, s így nyitva lévén számára a további út, a magyar főserег pozsonyi állása tartatlanná legyen. Mire azonban Guyon 1700 emberével megérkezett, akkor az ellenség 6000-nél nagyobb erejével már Nagy-Szombat alatt volt Ordódy maga pedig Lipótvárba vonult vissza, melynek különben is volt egy zászlóaljnyi őrsége. Így Guyon gyöngge csapatával egyedül állott szemközt az ellenség négyszerte nagyobb erejével, de mindazáltal megkellett ütköznie, ha másért nem, csak azért is, hogy főserегünk időt nyerjen, nehogy az ellenség hátba fogjon minket Pozsonynál, mit Simunich annál hamarabb tehetett volna meg, mert N.-Szombatot Pozsonynyal lóvonatu vasút köté össze.

A nagyszombati véres harc 1848. dec. 18-dikán történt. A várost már körülvették Simunich császári seregei, midőn oda Guyon ezredes 1700 főből álló kis csapatával egyszerre csak bevonult, s előkészületeket tőn az utcai harcra. Ezért — mert a város nyílt, — azonnal barrikádokat emeltetett, s a még létező egyetlen kaput eltorlaszoltatta. Guyon emberei — ő maga elől, nemzeti zászlót lobogtatva baljában, — oly hősileg harcoltak, hogy tüzségéből csak négy ember nem kapott sebet. (Mult évi színes nyomásu műlapunk ezen jelenetet ábrázolja.) A régi Ernő-zászlóalj lobogóját elvesztette, hanem csak akkor, midőn egyik százada utolsó emberig elesett. A legtöbb tüzér — Guyon sajátkezü jelentése szerint — csak akkor hagyta abba ellenszegülését, midőn az ellen szuronyai alatt holtan roskadt össze. Gruber százados és Imely még akkor is ágyúik mellett harcoltak, midőn azok mellől már minden emberük elhullott.

Végre az éj homályát felhasználva, az ellenség hosszabb feltartóztatása után Guyon keresztülvágta magát, s lefelé vonult, egyesülendő a magyar fősereggel.

A nagy-szombati, véres kimenetelű, de páratlan hősiségű csata hírére, az országgyűlés elismerését fejezte ki Guyon iránt, a hősöknek érdem-koszorúval feldisztatását s az elesett bajnokokért ország-szerte gyász-istentiszteletek tartását határozta. Sőt indítványoztatott az is, hogy készítették aranytábla, melyre a hős vezér és leghősebb katonáinak nevei följegyeztessenek.

(Folytatása következik.)

AZ EGYETEMES RÓMAI ZSINAT.

(Az ülések kápolnája a Szent-Péter-templomban. Szövege a 26. oldalon.)

A szent-bernáthegyi kóroda s menhely.

Századunk hatalmas léptekkel haladó szelleme sok, ezelőtt álmodni is alig mert művet alkot, és sok létezett dolgot, intézményt eltemet. Ilyen hatalmas mű a mont-cenis-i alpesek alagútja kifurása, mely mint a szuezi csatorna két világrészt, úgy ez két országot fog rövid idő múlva összekötni, dacolva a természet erejével, mely sokszor hónapokig megakadályoztatta egyik völgyből a másik-
kal való közlekedést, vagy a ki tiltó fenyegetését nem akarta számbavenni, azt mint porszemet temette rengeteg hófúvatagai alá.

Az emheri szellem és könyörületesség szív eddig is igyekvők a természet ostorát kevésbé sujtóvá tenni, s így alakultak a szent-bernáthegyi, s a Dauphiné ormain a Refuges Napoleon nevű kóródák és menhelyek, melyekre azonban — hála istennek — nemsokára nem lesz szükség, s ekkor ezen üdvös intézeteknek még majd emléke is elhal.

De a Mont-Cenis óriás alagútja még nem kész; ezért olvastuk a zord idők közeledtével az idén is a szent-bernáthegyi barátoknak könyörületesség adományokra való felhívását az európai lapokban, s mert ez most már tán utolszor történt, tán nem fölösleges, ha ezen emberbaráti intézményt olvasóinkkal megismertetjük.

Oda fenn az alpesek fejedelmén, jégmezők és hóterlaszok közé zárdákat és házakat épített az emberek jámborsága, melyekben az iszonyatos hófúvatagok által meglepett vándor nyugodt men-

helyet találhat, s melyekben a hógörgetek által eltemetett szerencsétlenek, kiket sirjaikból okos ebek kaparnak ki, ápolásban részesülnek. Ki ne hallott volna már a magas szent-bernáthegyi menhelyről, mely a tenger színe fölött 7548 lábnyi magasságban jég és fellegek közé van építve, azon meztelen és meredek szirtekre, melyeken minden csak halálról és veszedelemről szól. Itt lakik azon tizenkét szerzetes, ki a legnagyobb önfeláldozással gondoskodik az egyes utasokról, s a szerencsétlenül járt vándorokról, kikhez kutyáik csengetyűhangja vezeti őket, hogy azokat sokszor roppant távolból, a legnagyobb erőfeszítés és veszély közt mentse ki az iszonyú szakadékokból. Ismeretesek ezen barátok kutyái is, az ugynevezett *mirron*-ok, melyek rendkívül éles szaglással bírnak, úgy hogy midőn a barátok kíséretében ide-oda járnak, a hófúvatagok által eltemetett embert megérik, ha tizenöt lábnyi mélyen fekszik is hideg szemfedője alatt. A Sz.-Bernáthegyen levő két zárdáépületben némelykor egyszerre 2—300 utas is talált tanyát és ápolást, mert oly gazdagon vannak a barátok mindennel ellátva, bárha csak könyörületesség emberbarátok önkényes adományaiból. Ezen intézmény azonban nem volt az egyedüli, mert a francia Dauphiné alpesein is alakultak hasonlók III. Napoleon adományaiból, melyeket ezért Refuges Napoleon (Napoleon-menhelyek) névvel tiszteltek meg.

A római egyetemes zsinatról.

Róma, 1869. dec. 15.

A régi zsinatok szertartásai megfeleltek a kereszténység szellemének; gondosan távoztatva volt azokból minden hiú fény, dolyfős csillogás s az egyház atyái tetszésük szerint, testvériesen foglalhattak egymás mellett helyet, nem törődve mással, csak a vallás javával. Ezen, egyenlőséget tolmácsoló egyszerűség nyomait ma már nem láthatjuk. Ime alább, mily szertartások közt történt dec. 8-kán Rómában az egyetemes zsinat megnyitása.

A világ minden részéről előjött egyháznagyok jökor reggel a Vatican különböző termei és csarnokaiiban gyűltek össze, hogy ott diszöltözetet vegyenek magukra; azután a sz. Péter templom felsőbbik *atriumába* mentek, hol oltár volt felállítva, s itt várták be a legfőbb papi diszbe (a Paulinákápolnában) öltöztetett pápát. Az oltár előtt ő

szentsége letérdelt s énekelni kezdé a *Veni creator*-t (Jöjj el teremő-t), mialatt a szerzetes és világi papság küldöttei a *scala régión* (királyi lépcső), a templom kapu-boltozata által s magában a bazilikában rendbe állottak. Adott jelre a pápa és az egyháznagyok elhagyák az *atriumot* s processióban indulának a zsinat helyére, mely a templom egyik oldalkápolnájában jelöltetett ki. A bazilika belsejében levette a pápa kincseket érő mitráját, alászállott a *sedia gestatoriáról* s meghajtotta magát az oltár előtt, melyen ki vala téve a szentség. Ezzel az énekesek befejezék a *Veni creator* utolsó versszakát, s a pápa kezdett imádkozni. Az egyháznagyok most bélepek a zsinat termébe (*aula conciliaris*), ott helyet foglaltak s utánuk belépett a pápa is a szent-kollegium kíséretében.

A pápa helyet foglalván trónján, a bibornokok is leültek számukra rendelt székeikre, s ezután a

szent-kollégium al-diákonja (Patrizzi bibornok) a kápolna közepén felállított oltárnál énekes misét mondott a *benedictióig*, mire Passavelli bibornok a pápa trónjához lépett, áldást és bünbocsánatot kérni. Áldást adván a pápa, az apostoli hitszónok latin beszédben megnyitja az ülést, kikiáltja a bünbocsánatot s a miséző bibornok elkezdi énekelni az Evangéliom első verseit: „*In principio erat verbum*,” (Kezdetben vala az ige).

E pillanatban az apostoli kápolna papjai az oltárra trónalaku állványt helyezének, melyre a zsinat titkára, Feszler bibornok cifra szertartások közt tette rá a Szentírást. Ugyanezen oltáron valóan kitéve a pápa díszöltözékai is, melyeket reá raktak, midőn a zsoltárok énekléséhez fogott. Ezután magára vevén a palliumot, az egyháznagyokat a zsinat irányában engedelmességre s mindegyikét kötelessége teljesítésére inté, mire a szentek litániáját elénekelvén, a háromszoros „*benedictio super synodum*“ azaz a zsinat háromszoros megáldásához fogott.

Ezek végeztével az első diákon hangosan kiáltá: „*Orate!*“ (imádkozzatok) s az egyháznagyok térdre borultak csöndesen imádkozni, s csak akkor álltak föl ismét, midőn a második bibornok-diákon azt mondá: „*Erigite vos!*“ (keljetez föl!) — Ezek végeztével a főszertásmesternek ezt kellett volna mondania: *Excavat omnes, qui locum non habent in concilio*, (Távozzanak mindazok, kiknek nincs helyük a zsinatban,) mi azonban ez úttal elmaradt s az ajtók nyitva maradtak az egész szertartás alatt.

IX. Pius pápa nagyon sokat tart mindezen szertartásokra, melyek, szerinte, nagyban növelik az apostoli udvar fényét.

A zsinat megnyitása napján esett az eső, mint-

ha öntötték volna, úgy hogy az utcák rosz kövezete víz alatt állott; egyébiránt a közönség rendelkezésére szolgáló bérkocsik külseje is már olyan, hogy az idegen inkább gázol a vízben, hogysem beléjük üljön. A szent-angyal hid zsúfolva volt a bibornokok, egyháznagyok, hercegek, diplomáták hintaival s a gyalogosok légiójával, kik esernyők alá menekedtek; az Angyal-vár ágyúi bőmböbltek, a harangok zúgtak s a sz.-Péter templom belseje zsongott a tengernyi néptől.

Nyole óraker már 15,000 embernél több volt az óriási templom belsejében, kiken keresztül, az egyház főhajója hosszában alig birt a testőrség és a zuávság útát nyitni. A menet következő rendben indult a zsinat termébe; elől a rendes káplánok, aztán a titkos káplánok, a konzisztórium ügyvédei, a pápai kamarások, a titkos kamarások, a pápai kápolna énekesei: a prelátusok kollegiuma, különféle jelvényhordozók, főapátok, címzetes apátok, püspökök, érsekek, primások, pátriárkák, bibornokok s ezek után a *selia gestatoria* (vagyis hordozható trónon) ülve a pápa, kit különböző egyházi s udvari hivatalnokok és a svájci helebárdos testőrség környezének.

Azon kiválóbb személyiségek közt, kik a zsinat termének oldalaira készített karzatokon foglaltak helyet, észre lehetett venni fejedelemsasszonyunkat, Erzsébet királynét; sógorát, az elözött II. Ferenc nápolyi királyt; a württembergi királynét; az elözött páрмаi herceget s hercegnét, a szintén elözött toskánai nagyherceggel együtt; az olasz királyi családból a girgentii grófot s grófnét s a diplomáciai testületet teljes számban.

A zsinat megnyitásán 660 érsek, püspök és bibornok volt jelen.

D—y A—t.

Vándorlásaink Észak-Amerikában.

— *Rosti Páltól.* —

(Folytatás.)

Kirándulásunk szerencsés megkezdésüül mindjárt elfelejtettük sátrunkat Chicagóban!

Fonde du Lake, minden francia neve dacára, telivér yankee-városka a Winnebay-tó partján, nagyobbreszt fából épülve s már egészen az ugynevezett „*far west*“ városok jellegét viselve. Innet fogva nem láttam kő-, de még téglaházat sem, mig Galenába nem értünk.

Okt. 3-án megkezdttük a puffogatást s pedig egy igen jó vízi szalonka-vadászattal. A város szélétől egész a tó partjáig egy nagy mocsár terület, s ebben tömérdek a szalonka, de vadászatjuk fázasz-

tó, sőt veszélyes is az ingoványok miatt, melyekbe térdig s még mélyebben sülyed a vadász s néha ott vész.

4-dikén kivitték egy ugynevezett szarvasvadászatra. A tó tulsó partján t. i. egy szép erdő terület, s néhány fonde-du-laki lakos ott egy szarvaszt látott; kimentek velünk s egy kopóval. Felállítottak rendesen s az egyik uri ember a kopóval hajtani kezdett, de három órai várakozás s a nyom hasztalan keresése után fel kellett hagyni vele. Volt alkalmam tehát bámulni azt a mély szomorú csendet, mely egy ily amerikai erdőben honol.

Mig nálunk rigók, fűmilék, kenderkék, pirókok s isten tudja miféle madárkák vígan csevegnek s reggeltől estig áldják, magasztalják kis gégejükkel menybéli alkotójukat, itt minden hallgat, alighogy egy pár harkály zavarja meg a mély halotti esendet. Ellenben mókust többet lehet látni, mint nálunk.

Okt. 6. végre két óra tájban utnak indultunk s pedig következő felszereléssel: két szekérben vagy kocsiban, mint azok nálunk is használatban vannak, két-két jó erős lóval. Az egyik kocsiban ült mr. Dick Mills („Old Dick“-nek nevezzük), egy 65—70 esztendő öreg ur, ki North-Pipinnél az őserdőben lakik, az egész expedíciónak vezetője, kihez tulajdonképen utaztunk, s kinél szándékoztuk a medve- s szarvas- (alk) vadászatot tartani; továbbá mr. Shears, Cliftonhous tulajdonosa és Herr Georg Schneider, egy elusai fiu, Shearsnak *Burr-room keeper-je*, vagyis az, ki a barr-roomban a szesz italokat kiszolgáltatója; — végre két vadászkutya, egy Setter és egy Pointer.*) — A másik szekérben ültünk mi; mr. Lister és Steavens háttul, én mint legfiatalabbik a kocsis mellett, lábaimnál mr. Benn (Setter) és a saroglyában *Rollo*, Lister Pointerje.

Podgyásznunk volt egy sátor, (melyet egy foudu-laki sportsman szivességéből kaptunk esérébe a mienkért, melyet alkalmilag Chicagóban vett át); 1 hordó puskapor, 1 láda serét s golyó, (1 font fejenként), 1 láda élelmi-szerekkel, thea, kávé, cukor, kétszersült s egy kosár főző-eszközökkel. Ezeket kivéve volt mindegyikünknek két fekete bőrszákocskája, egyik a vadászkészleteknek, flanelműeknek, s egyik a legszükségesebb fehérneműnek s mosdószernek; továbbá egy plaid és egyrendbeli meleg öltözet.

Első este csak Foxlakeig értünk, egy néhány mértföldnyire fekvő városkáig; vendégszobák hiányában a Parlour-ban (társalgó teremben) csináltunk ágyakat laidekből s buffalo-bőrökből, melyekkel az ülések voltak letakarva, s melyeket sokáig medvebőröknek hittem.

Okt. 7. Reggel a falu vagy városka határában Foxlake mocsárjában szalonkáltunk s kocsira kapva folytattuk utunkat. A vidék itt homokos;

*) Nálunk mindkét faj „vizsla“ név alatt ismeretes; a Setter ama hosszuszőrű angol- (inkább skót-) fajtájú vizsla, mely Angliában főleg csak vízi vadakra használtatik, míg a Pointer (rövidszőrű vizsla) inkább csak a szárazra: fűrjekre, foglyokra stb. való; vízbe nem igen szeret menni a Setter, míg a szárazon hamar fárad ki s eltikkad.

Magyarországra emlékeztető puszták vannak itt s egyes tanyák tarlókkal s főleg még lábon álló kukoricával körbezve. Ezekben tömérdek sok *Prairie-chicken*, vagyis a mienknél nagyobb fogoly van.

Ébédet egy csárdában esaptunk. Az amerikai csárdát nem kell valahogy olyannak képzelniünk, mint a magyart. Nincs itt „golya nagy kelepes“, mely a rongyos kémény tetejében fészkelne; nincs cigány, ki a bús bojtárt vigasztalná nagy keservében; itt nem tányáznak szegény legények, s a perzokutorok nem szólnak be, de még a piros-pozsgás, esalfa szemű csaplórosné is hiányzik a csapszékéből, ki ital bora mellé még egy esókot is adna hitelben; hiányzik a gémes kút; az itató vályu; az elkerülhetlen pocsolya a kacsákkal; hiányzik a komondor, mely farkesővával fogadja a vendéget; hát a kis kert, a káposztával, hagymával, bazsarózásával, rozmaríngal, sáfrányval? Szegény kis kert, délebb hazához vagy te szokva, oda, hol századévi szokás szentesíti léteét, anyától leányra maradvá, az egyiknek koporsójára, a másiknak menyegzőjére terelve viráglat; oda, hol az emberek mint régi barátok, ismerősök köszöntik, szeretik, s nyílt szívvél fogadják egymást, hisz mind egy anyának gyermekei, tiéd — szeretett édes hazám!

Ha hiányzik a gémes kút, van egy másféle, s a vályu helyett minden kocsis magával hordja a peelt, vagyis vödört; a csapszék helyett meg van „barroom“, hol rozán brandy-t s whiskey-t lehet kapni.

A barroom egyik sarkában fa-asztal van elhelyezve, s ezen pléh-edényben víz, a falhoz szögezve vagy varrva pedig egy törülköző; itt mosakodnak mind, s abba a törülközőbe törülköznek; azonkívül a falon függ még zsinórra kötve egy fogkefe s egy fésű is közhasználatra. Ezt a toilette-department-ot sokáig nem tudtam undor nélkül nézni. S ez nem csak a csárdában, de általában minden kocsmában, gőzösökön stb. be van hozva. Szobában mosakodni nem szokás, kivéven a nagy hoteleket s ezekben is van — mint már említém — az office mellett egy külön mosdó-intézet.

Éjjelre *Portridge-Citybe* érkeztünk, mely várost yanke kocsmárosunk különös kellemetlensége utálatossá tett.

Ébédet megint egy csárdában esaptunk. „Nein Miles-Hous“ volt neve. Itt az amerikai rendet megzavartuk s kivélt tettünk. A kocsmárosné szíves asszony volt, s három leánya valóban gyönyörű szép. E szépeknek gondjára biztuk a prairie-chickeneket s az ebéd elkészítését, mialatt

mi a kukoricába mentünk *Qual*-ekre, vagyis fűrjekre; de ezek itt falkákban repülnek, mint nálunk a foglyok. Ebéd után Schneider elévette bangolját (gítár-féle hangszert), a leánykák hallgattak, majd szóba engedtünk velök, s végre rendes quadrille-t csaptunk.

Társaságunk amerikai része, főképp a két telivér yankee-kocsis — nagyon meg volt elégedve vigaságunkkal, s még öreg napjaikban is fogják emlegetni csárdái jelenetünket, mint valami nagy nevezetességet, mert ilyesmi a százaz kedélytelen yankeek közt soha sem szokott előfordulni.

Éjjeli szállásunk ismét csárdában volt, s itt ismerkedtünk meg legelőször avval a szép „nyugati“ szokással, hogy csárdákban s kisebb városok hóteltjeiben csak „egy“ hálószoba van, de ez néha valóságos terem, úgy, hogy 16—24 ágy is van benne. E háló-teremben nyugszik valamennyi vendég, s pedig kettő-kettő egy ágyban! Kettőnek — sőt még ismeretlenek is — egy ágyban hálni annyira szokásos „nyugaton“, hogy még oly esetben is ketten fekszenek egy ágyban, ha kevesebb a vendégek, mint az ágyak száma. — No már ehhez a szokáshoz mi*) sehogys sem akartunk szokni, s rebelláltunk s hála istennek ki is kerültük mind-

végig akkép, hogy ha már éppenséggel másképp nem volt lehetséges, a hideg vagy rossz idő dacára is kiinn háltunk a szabadban. Így most is felütöttük sátorunkat, nagy tüzet rakva elibe, s pompásan háltunk, pokroainkba burkolva. Itt egyébiránt már majdnem tökéletes vadonban voltunk. A csárda csak egy kis „loghous“ azaz faragtalan faszalából (kérgeztől) összerakott kunyhó; a faszalalak egyenetlenségei következtében támadt kövek s hézagok sárral tapasztatnak be, de ez csakhamar beomlik s elporlik úgy, hogy szélnek, légvontatnak elég helye, alkalma van, vigan a szobán s házon keresztül fujdogálni. Fa egyébiránt elég van, s olesó, mindenki szabadon vágthat s hozhat onnan s annyit, a mennyi neki tetszik. E vidéken s erdőben akadtunk legelőször az itteni fácánra melyet néha „patridge“ (fogoly), néha „phasant“ (fácán) neveznek, s hibásan, mert se nem fogoly, se nem fácán, melyhez egyébiránt inkább hasonlít mint az előbbihez. Nagysága meghaladja a mi fácánénkat, színe barna, fekete foltokkal, a kakasnak nyaka körül feketés zöld karimája van állóló tollakból. Magányosan repül fel, kevés zajjal, ritkán párosával, s mint a mi fácánunk, sürt lömbös berkeket s erdőket szeret. (Folyt. köv.)

A sardella.

Az ember azt hinné első tekintetre, hogy az aratás fogalma kizárólagosan a szárazföldet illeti. Nem így áll a dolog! a tengernek is megvan a maga aratása; p. o. az istriai partvidék lakóinál a sardella-fogásnak is épen ez a neve. Ápril hava derekán a halászbárkák egész raja lepi el a tengert, a kifeszített fehér lobogók csak nyugati szélre várnak. A piranoi, barcolai, gondovelloi, grignanoi halászhalkák versenyre kelnek egymással, azon pont felé sietve a tengeren, hol a várt vendég jelentkezik, hogy két hónapra élelmet, pénzt s munkát nyerjenek. Nem hiányzik a santa-croci sem, indiai módra kivájt fatörzsével.

A halászhalkák már 14 nappal előbb, ha a nagy kerítőhálóval egy-egy kísérletet tesznek a parton, néhány megugrott sardellát huznak ki, de a rendes gyűllhely kissé beljebb a tengerben szokott lenni, és annak iránya mindemnap gondos figyelem tárgya. Néha a tél utolján beállani szokott enyhe szelek egész egy hónappal előbbre teszik

a rendes megjelenés idejét, néha azonban a március vége és ápril elejével uralkodó hideg által vissza is üzetnek. De az offéle aggodalmat a pár napig tartó seirocco elosztatja, és megnyílik a halász-idény. A próbahálók már elkészültek, s most kifeszítetnek, mint a lobogók az árbofcfn ünneplés alkalmakkal. Bámulatos, hogy e vándorhalak mily memységekben jelennek meg, és a bámulat még nagyobb lesz, ha azt látjuk, hogy az emberi kéz nemesak semmit sem tesz, sőt mindent elkövet ezen áldásforrás megapaszítására, a mennyiben a parti halászat ezen vándor-hal ívsát egészen is megakadályozhatja. A barcolai sardina-gyár igazgatójának számítása szerint, az istriai tenger osztrák-magyar partjain évenként körülbelül 200 millió sardínát fognak. Ha az ember még nem látott szerencsés fogásról hazatérő bárkát, nem lehot fogalma az itt együtt levő halmemységről. A hálók mintegy 10 öl hosszúk és vagy 8 láb mélyek, fent parafával, alant ólommal, mint valami függőleges fal egyik a másikhoz erősítve, szegeztetnek a halaknak. Ilyen egyetlen 10 öl hosszú rekeszben néha 1500—2000 darab található, és így négy emberrel ellátott bárka 8—10,000 sőt még több halat is visz haza egy

*) *Mi* — értsd mindig Stevens, Liszter s én; *azok* vagy a társaságunkban levő amerikaiak a yankeek: Shears, Schneider, de fleg Old Mills és a kocsisok.

este, s ez elég illendő aratás, miután 1000 frishalnak ára 5—6 forint.

Akár az istriai, akár a fumei, akár a dalmáciai halászmódot véve fel, nem találunk egyformaságra. Míg a triesti halászok azt állítják, hogy a sardellát csak holdvilágnál lehet fogni, a dalmáciaiak épen az ellenkezőt vitatják, s mind a két félnek igazva van a maga szempontjából. Épen oly szerencsével lehet halászni holdvilágnál, mint kormosötét éjszaka, csak az a kár, hogy ezen egyszerű igazságot egyik fél sem akarja beismerni. A triestiek századok óta holdvilágnál, a dalmáciaiak pedig sötét éjszaka üzik ezen mesterséget, de azért mindegyik használja a világosságot, csak hogy az egyiknek a mindenható adja azt, a másik pedig fa- vagy szurokfáklyát használ e célra.

Mindkét módszerrel meg akarjuk néhány sorban ismertetni a t. olvasót.

A halvándorlás irányát mindig pontosan ismerik a hajósok. A triestiek hold feljötte előtt állást foglalnak s úgy feszítik ki hálóikat, hogy a halak a felkelő holddal ellenkező irányban uszva, azokba beleütköznek. Ez oly erővel történik, hogy hegyes fejeikkel a dülénydedesen felállított hurrokba belement apró halak abban fenakadnak. Természetesen megkívánatlik, hogy a háló hurkai épen oly nagyok legyenek, miszerint a hal kopotyú födeleig beleférjen. Mihelyt magát fogva érzi, szabadulási kísérleteket tesz s erőfeszítése következtében kopotyufedele esetlegesen felnyílik s ekkor okvetlenül veszve van, mert a fonál a nyílásba belekeveredik s erősebben tartja, mint a legjobb horog. A hálókivetés után a legénységnek nincs egyéb teendője, mint várni, míg az eléggé megtelik; ekkor behúzzák s hazamehet szőpen kiszedik a nyert zsákmányt.

A fogás ezen egyszerűsége dacára is a halásznak tisztában kell lennie magával eljárására nézve, ha szerencsés fogást akar csinálni. Az első időközben, ha a hal jó mélyen jár, közel a fenékhez tehát a hálófalakat kövekkel kell alá súlyosítani. Később 8—14 nap múlva, a víz felszine felé húzódik, tehát alant már nem boldogulhatni, és a halászati idény második felében a háló egyszerű elhelyezése sem használ már semmit; ez az idő, midőn a halnak már élelemre van szüksége, s ekkor csalétekkel szokás fogni. E célra a triesti öbölben ollótnal rákot használnak, a mely főleg a gradoi mocsárookban roppant számmal található. Ezeket — mint a magyar mondja — szőröstől-bőröstől nagy mocsarakban péppé zúzzák és az ennek készítésével foglalkozó emberek a sardella-halá-

szoknak eladják. A hálófal felállításán után annak hosszában a bárkából a vízbe szórják.

Még a csalétekkel való fogás korszakában is a hal először alamerül és csak azután jó fel; minthogy a csalétek könnyű s nem száll alá, eleinte homokkal keverik. A homokos magvaeskák a beszórás alkalmával alászállanak és a csalétek a maga szagának elterjesztésével tesz szolgálatot.

Dalmáciában, mint mondottuk, a halászat fáklyával történik, s ez természetesen holdvilágnál nem vezetne célra, mert a halak mégis örömeztöbbször usznak a hold, mint a fáklyafény felé. A beállott sötétségkor két bárka, mindegyik egy-egy fáklyával, azon hely felé tart, hol a halak tartózkodnak. A kormányosnak vékony zsinog szolgál mértékül, melyre egy darab kő van kötve, és a melyet tengerbe ereszt le, hogy a fáklyája körül sereglert halak mennyiségéről magának tudomást szerezhessen. A halak ugyanis serényen uszálnak a világosság körül ide s tova, és a zsinogbe ütődnek. Ezen ütődés ereje felvilágosítást ad azok mennyiségéről. Ha a kormányos megelégteli, jelt ad a második bárkának. Mindkettő közeledik egymáshoz, mialatt a halak a bárkát követik s ha egymást elérték, az egyik eloltja fáklyáját s visszamegy a partra, hol 5—6 bárka várja nagy hálóval és a szükséges legénységgel. Most a fáklyás bárka is óvatosan, lehetőleg csekélyebb evezőlapát-okoza zajjal közeledik a part felé, és a halak is mindig tovább mennek a világosság után. Ha a kívánt távolságot elérte, a többiek szembefőnek a hálóval s most a hálófalakat helyezik el, melyet zártkörben a bárka körül állítanak fel. E hálógyűrűt mindig közelebb húzzák a part felé, s végre a több száz öles, hosszú zsákformát képező nagy kerítőháló az egész sereget körül fogja. A halászok már ekkor nyugtalanokodni kezdenek, s ha már a hálókötél partig ér, a hálógyűrűt eltávolítják. A bárkák a kerítőháló oldalára állanak evezőikkel, a vizet korbácsolva, hogy a halakat a zsák felé terejék s így az egész tömeget, mely gyakran 30—40,000 darabot számlál, szárazra húzzák. Maguk a halak a legnagyobb izgatottságban vannak s oly erővel rohannak a zsákhálóba, hogy gyakran 3—4 lábira emelik föl a vízszíne, vergődéseik miatt pikkelyeik is mind lehullanak, sok a szó szoros értelmében szétzuzatik s épen azért az így fogott halak a sardina-gyárban sem használhatók. A dalmáciaiak mindenesetre jobban tennék, ha a triesti mód szerint holdvilágnál halászanának, de mindamellett még így is jelentékeny fogást csinálhatnak.

Míg a hering-ívásának módja és helye még

most sines tisztába hozva: a sardellánál világosnak látszik, hogy az egész adriai tenger partjain ívik. A leggyakorlottabb s leghozzáértőbb halászkok állítása szerint, a sardella 6—12 láb mélységben termő hinárra (zostera marina) rakja le tojásait, gomolyokban évenként kétszer: mácius- és októberben. Az első ívás ideje után, april végén s május elején, az adriai tenger déli öblének minden részéből összesereglenek és éjszak felé vándorolnak. Junius végén ismét elszélednek. Tehát nem az ívás az, mely összegyűjti őket, miután ez annak ideje után történik.

Egyébiránt még sok idő fog eltelni, míg a tenger vándorhalait részletesen kiismerjük, s csak akkor lehet azon szabályokat megállapítani, melyek haszonnal elővethetők a természet előállítására.

mesterséges szaporítására. A franciák jól belátják ezt, s nem kímélték költséget tengeri állattanuk meghatározására s annak nemzetgazdaságtanilag értékesítésére. A osztrák-magyar birodalomban még alig vagyunk a kezdetnél e tekintetben, s a kormány partvidékei népeit nagyobb ragaszkodásra köteleznék maga iránt, ha azon érdekeket ápolja, melyek saját érdekei egyszersmind, s a halászatot azon fokra emelék, melyben az Déli-Franciaország- és Norvégiában van. Erre nézve természeti feltételekben nincs hiány és a parterősítésekre költött összeg tizedrészével el is érhetne volna. A népek ragaszkodása. kik munkásságuk által a kormány jóllétét eszközlik, bizonyára felér egy erős parti lágyuteppel.

Sz. G.

Egy hét története.

(Jan. 10.)

(VK.) A farsang arzenáljai — a divattermek, pipereboltok, szabóműhelyek — máris teljes tevékenységben vannak, miután megnyílt a hódítások idenye, erősebb mozgásba hozva a lábakat és szíveket.

Karnevál herceg — hódolva a kor humanisztikus irányának, lemondott, mint ép az imént tevő a franciák császára, a személyes uralomról, is egy szelíd nemtő támogatása mellett jelenik meg. E nemtő neve: Jótékonyág, mely most legelőször is az írói segélyegylet és Kisfaludy-Társaság felé fordítja szívélyes arcát.

Emberek emlékezete óta, először történik most, hogy bálrendezésnek eszébe jutott e szépirodalmi társulat, s hogy a lányok Apolló nevében fogják lejteni a füzértáncot. Csak aztán minél többen lejtsek, s a Kisfaludy-bálnak oly jó hire fusson, hogy országszerte divatba hozza utántáztát. Valóban, az eddigi megfélekedés kirívó haláltánság volt, mert nem ép a költészet-e, mely örökbíjjal dicsőíti a nőt, a szerelmet, az ifjúságot, a dalt és táncot? szóval egy bálnak minden alkotó elemét.

A rendezőség rajta is van, hogy az eddigi muhasztást pótolja s e bál fényét emelje. Egy hó előtt a királyt, s most József főherceget hívta meg vendégnek. A király azt felelte: megjelen, ha itt lesz. József főherceg is azt felelte, „feleségét“ azonban előre kimentvén, hogy nem vehet részt, mivel orvosi tilalom folytán nem kocsikázhat. Másnap pedig 200 frtot is küldte az írói segélyegyletnek, miután — mint segédje kifejezé — a küldetéség figyelmelessé tette a főherceget e jó egylet létezéséről.

Mivel adományt említünk: lehetetlen meg nem jegyeznünk, hogy a részvét mily bőkezűleg s mily sokfelé adakozik épp most hazánkban. Majd mindenik lap homlokán hull az áldás valami közcélra. Nem számítva a zsinat költségeinek fedezését, miután ez a esatonra kifelé visz s alkalmasint danaida-hordót töltöget: a hazai nemes ügyek is sok rétv veszik igénybe áldozatkészségünket. — Gyűlnek az összegek a Batthyány-emlékre, a honvéd-menházra, szerencsétlenek és árvák javára. A nemzeti színház is most készül, hogy a menházra „rendkívüli bérlétszünetben“ adja elő Szigligeti „Üldözött honvéd“-jét, a budai népszínház pedig 22-kén a „Honvédek és papok“ című alkalmi darabot. Aztán egy este a népszínházban föllépnek e célra a nemzeti színház drámai tagjai is, kik közt nem egy honvédviselt férfi van, a kik ágyászó közt is szerepeltek egykor vítezi darabokban. Lendvai például két érdemjelet rejtgetett kabátja alatt, midőn az ágyúfüst közül a műzákhoz menekült.

A mi a jótékonyaságot illeti: ez egyik legszebb vonása fajunknak. A jó hang nem marad itt viszhang nélkül soha.

Egy világtalan dalnok, (Mezei József), ki a szerencsétlenség útján találta meg a költészetet, előfizetési ívet ad ki dalaira, melyekben a végnélküli éjszaka panasza hangzanak, — s ime néhány hét alatt lelkes nők több mint másfélezer előfizetével örvendeztetik meg.

Egy fiatal grófnő (gr. Károlyi Pálma), boldogságának mézes heteiben is megemlékezik arra, hogy a gazdagok egyik legfőbb örömét az adha-

tás képezi, s tizenhat aranyat küld az irói segélyegyletnek, s kétszáz forintot a Kisfaludy-Társaságnak, melynek különben mostanában vesztésége is lesz. Tekintélyes nevet veszt el az elnöki székről, miután b. Kemény Zsigmond lemond. S lemond vele a titkárságról Greguss Ágost is, ki — a mint beszélük — nem sokára az egyetem tanzékről fogja hirdetni a szépműtan vonzó ígét. Keménynek van különben egyenes utódja: a másodelnök Toldi Ferenc, e buzgó akadémikus és kifestő, az egyetlen élő író, ki e szépirodalmi társulat alapítói közé tartozik.

Változás lesz alkalmasint az akadémiában is, miután Lónyai Menyhért a pénzügyminiszteri tárcától — legjobb akarat mellett sem férhetett az akadémia másod-elnöki székéhez, s így egy kissé kirívó dolog kezdett lenni, hogy bár két elnök van, mégis mindig csak helyettesek ülnek a tudomány asztalának első székében. Tehát Lónyai lemond, s alkalmasint Horváth Mihály lép nyomába, kit a tribunitzi püspökség gondjai nem foglalnak el annyira, hogy miattuk akár a nap minden óra-egyedében meg ne jelenhessék bárhol is. De ha neki kevés gondot ad püspöki méltósága: annál jobban zaklatja gr. Mikót (ki pedig aligha jobban nem érezné magát az akadémia másod-elnöki székében) a miniszteri tárcá. Egyik vasutról a másikra száll most, hogy ünnepelje rajtok az előrehaladást. Egyik vasárnap Horvátország fővárosában élte az egyesülést megnyitván a zánkányi vonalat; néhány nap mulva pedig Felső-Magyarország legkereskedelmibb pontján: Miskolcon örvend az örvendőkkel, kik nem kénytelenek többé — a tiszai társaság kedvéért — az ország egy negyedét bekeríteni, hogy a fővárosba juthassanak. Miskolc nem ok nélkül emelt diadalívot, rendezett bankettet és kivilágítást új vasutvonalának megnyitására, mert huszonegy mérfölddel esett közelebb Pesthez, s e jótéteményért szivesen éltetheti gr. Mikót — mint a közlekedés miniszterét, — ki kormánytársai közt annyiban legboldogabb, a mennyiben az ő hivatalos ünnepélyein minden párt egyaránt örvend.

Gorove miniszternek is öröme van most, miután a népszámlálás eléggé sikerült. Maholnap hivatalos pontossággal tudjuk meg: hányan vagyunk. Pesten mindenesetre többen vagyunk kétszázévezernél, miután a három külső negyednek (József-, Ferenc- és Terézvárosnak) magukban is 148,685 lakosa van.

Tehát Pest igazi nagy város, ha lakóit, ámbár még mindig csak sárfészek, ha utcáit tekintjük. De majd eljön a tisztaság ideje is, valamint eljön az új dalszínházé, melyet az enquète az Erzsébet-tér közepére ohajt, oda, hol most a bécsi „Orpheum“ tricóztalan táncosói szemérmetlen kánkálmal botránkoztatják az embereket. Gundy et Morländer azt tartják: „ha elvesz a színház, vesztet a becsülete is!“ s oly bachanáliákat rendeztetnek hattýdadalúl, hogy leggermánabb törzsvendégük sem kívánja valami nagyon többé e rozott falak megmaradását.

De nemesak a német „Noththeater,“ hanem a budai népszínház fölött is kong most a lélekharang. Buda közgyűlése ma mondja ki föltöte az ítéletet: eladja-e, vagy sem? és ha eladja: mit ad kárpótlásul a magyar színészetnek, mely a várbeli színházban körülbelül úgy érezné magát, mint a partra vetett hal: kirántva eleméből, és csak vergődni bírva. Meglátjuk: Budaváros atyái egyszersmind nem mostohái-e a magyar színészetnek?

A színházi enquète nem foglalható be kérdései közé a népszínházat, mert csupán arra adhat feleletet, a mit a belügyér kívánt tőle; hanem a nemzeti színház és színi tanoda sorsáról elég jól gondoskodott. Lesz — ha megérjük — két színház, jobb belsőszervezet, nagyobb rend és tisztességesebb fizetés. Szóval minden jól menne már, kivált ha igazi művészeket is csak úgy lehetne teremteni, mint színházi paragrafusokat. Arany rá-mánk mindenesetre lesz már, csak bele illő képet is adjon hozzá a gondviselés; olyanokat, minők husz-huszonöt év előtt nagyon szegényes keretben váltak díesőségére a magyar színészetnek.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

— (A gyümölcsök rothadása.) Davaine kísérlete szerint két penész gombafaj idézi elő legtöbb esetben a gyümölcs-rothadást, mucor mucedo, a mely fekete, és penicillium glaucum, a mely zöldes hártával vonja be azt. Még hét más gombafaj észleltetett, melyek szintén rothadást okozhatnak. Mindenféle gyümölccsel — alma, körte, narancs stb. — tett próbát, s ezek csak akkor engedtek a

ragálnak, ha a héj megsérült, míg ellenkező esetben hetekig érintkezettek rothadt gyümölccsel. A héj vastagsága- és szilárdságától függ a ragály iránti ellentállási képesség. A gomba-penész mesterséges beoltása azt eredményezte, hogy már 24—30 óra mulva az érintés után kezdődött a rothadás és 4—5 nap mulva az egész gyümölcsön elterjedt.

Sz. G.

* (Az írói segélyegylet részére) József főherceg 2000 frtot adományozott.

* (A nemzeti színház költségvetése.) A belügyminiszter által egybehívott színházi enquete következőleg állapította meg a költségeket, szétválasztván egymástól a drámát és operát. A két műág közös költsége 37,308 frt. Ebben van az igazgató 6000 frt évdíja (eddig csak 2000 volt), s az újonnan felállítandó színmester 1200 frt fizetése. Az énekar és két karmester évi költsége 35,000 frt, melyhez a dráma harmadrészből járul; a zenekaré 51,000 frt (eddig csak 29,000 frt volt), mely költség egy negyedét a dráma viseli; a balletszemélyzet 16,500 frt (eddig 10,000 frt volt), mely a drámát is terheli egy harmad részben, miután színművekben is táncolnak. A dráma külön költsége 69,800 frt, s ebből 3000 frt a szakvezető, 2400 frt a rendező, 1600 frt négy drámapályázó, 60,000 frt pedig a játszó személyzeté. Az utóbbi tételt azonban fölemelték 66,000 forintra, megjegyezvén, hogy legyen 20 férfi és 12 női tag, és hogy a legmagasb fizetés lehet 6000 frt, s a legkisebb nem lehet kevesebb 1000 frtnál. Természetes, hogy a legmagasb fizetést csak akkor adják meg, ha különösen kiváló tehetséget van, például tragikai. Az összes évi kiadás 397,712 frt, melyből a drámára csak 157,639 frt, az operára pedig 240,000 frt. A szükséges segélyes összege 150,000 frt. A dráma költségét a meglévő alapítványok és kilátásba helyezett gazdáltnál állami tőkék fedezvén: valószínű, hogy ezenkívül csupán az operára kell segély, s ha ez a fejedelemtől fog származni, akkor a nemzeti színház segélyezése soha nem lesz többé országgyűlési tanácskozási tárgya.

* (Pályázatok.) A tudományos akadémia Teleki-féle drámai pályázatára következő művek érkeztek: „Gara Miklós,” szomorujáték 5 felv. „A tenger fia” tragédia 5 felv. „Török János,” szom. j. 5. felv. „Danes Lőrinc,” szom. j. 5. felv. „Egy szobaur története,” írta Sziphegyi k. a. Dráma. (E munkát pályázatra nem bocsáták.) „Negyedik Béla,” szom. j. 5. felv. „Az áldozat,” szom. j. 5. felv. „Bajezid bég,” dráma 5. felv. „Tiberius kegyence,” trag. 5. felv. „Három király” szom. j. 5. felv. „Egy zsarnok király,” trag. 5. felv. „Babér és cyprus,” trag. 5. felv. — A Karácsonyi-féle vigjátéki jutalomra következő művek érkeztek: „A tudós házasságok,” vigj. 3. felv. „Két neve van,” vigj. 3. felv. „Az udvari bolond,” vigj. 3. felv. „Két nagylelkű,” vigj. 3. felv. „A kortes-nők,” vigj. 3. felv. „Tulságok,” vigj. 3. felv. „Ne fújd, a mi nem éget,” vigj. 3. felv. „Egy apa tréfából,” vigjáték 3. felv. „A szív tévedései,” vigj. 3. felv. „A politikus asszonyok,” vigj. 3. felv. „A vízőlön,” vigj. 5. felv. „Színre színt” vigj. 5. felv. „Idegesek,” vigj. 2. felv. „Jön a tatár” vigj. 4 felvonásban.

* (A honvért-rolkkantak menháza részére) Vidats János már kijelölt egy dombos helyet az Oreykert mellett. Körülbelül 600-ra tervezik a menházat, mely iránt kellő mértékben nyilatkozik a részvét. Még az olaszországi magyar legióból használatlanul fönmaradt több ezer vég posztót és bakanesot is, természetben vagy értékben, átengedik e

célra. A nemzeti színházban pedig jótékony előadást rendeznek s előadják Szzigligeti „Üldözött honvéd”-jét, rendkívüli bérletszűnethen s új díszlettel, melyet Lehmann fest. Ezenkívül a drámai tagok ugyan e célra egy más előadást is rendeznek a budai népszínházban, valamelyik operai napon. A népszínház személyzete szintén tart egy ily célú jótékony előadást.

* (Az írói segélyegylet bizottmányi küldöttségét) 6-ikán fogadta József főherceg, Deák Farkas révvid beszéde után azt felelte ő fensége, hogy: „Én magam eljövök, de a mi feleségemet illeti, annak meg van tiltva kocskikázni.”

* (Uj főispánok.) Pestmegyébe főispáni helyettesnek Tisza Lajost, Biharba főispánnak gr. Zichy Jenőt, Temesbe Ormós Zsigmondot, Torontálba pedig Rónay Jánost emlegetik.

* (Pályázat.) A Kisfaludy-társaság által kitűzött tankölteményre következő pályamunkák érkeztek: 1. „Esti órák.” Jelígeje: „Mire nincs szó, nincsen képzet, Az vagy nekem, oh! költészet! Arany.” 2. Levél x, y, z-hez. „Sic itur ad astra.” 3. Tanköltemény a költészetről. Jelígeje: „Tükör legyek, mint a harmat, Mely egy világot visszaad.”

* (A Kisfaludy-társaság) alapítói közö lépett közelebb gr. Dessewffy Aurélné szül. Károlyi Pálma grófnő 200 frttal. Az írói segélyegyletnek pedig 10 aranyat küldött

* (A természetudományi társulat) virágzó állapotnak örvend. B. Eötvös a társulati könyvtár részére segélykép ötezer forintot vet tbe az országos költségvetésbe. E társulatnak a mult év elején 804, végén pedig 1658 tagja volt, egy év alatt tehát a növekedés nagyobb, mint az eredeti létszám. E növekedés pedig főképp annak tulajdonítható, hogy a 3 frtnyi tagdíjért a „Természetudományi Közlöny” tartalmas füzeteket kapják. Egy év előtt e „Közlöny”-t 1500, most pedig 2500 példányban nyomják. A mult évi bevétel 13,614 frt, a kiadás pedig 12,909 frt volt, s így a pénztári maradvány 1430 frt. Az utóbbi két évben többet költöttek a könyvtárra, mint azelőtt 28 éven át. A pénztárnok és másod-titkár (Wartha Vince) leköszönvén, helyükbe Egressy Rezsőt és Berecz Antalt választák.

* (Jótékonyság.) Szepessy Imre kegyesrendi tanár, Léván 9500 frton egy házat vet, közös rajtanodának s egyszersmind leány munkaiskolának. A tanoncok felekezett nélkül járhatnak tanításokra.

* (Régi arcképek.) A muzeum igazgatóját a lapok utján felszólítják, hogy tegyen lépéseket azon történeti arcképekért, melyeket Munkács várából — midőn ezt fegyházza alakították át — a budai „General-Commando” levéltárába szállítottak, onnan pedig b. Baldacci Antal magánbirtokába kerültek. Nyolc nagy olajfestésű arckép ez: Báthori István lengyel király, Báthori Zsófia, Zrinyi Ilona, I. Rákóczi Ferenc, gr. Károlyi Sándor stb. eredeti arcképei. E képek közvagyont képeztek, s ekké a nemzeti muzeumba kellene visszakerülnök.

* (Székes emlékmű.) A selmeci bányász és erdész akadémia fenállásának századik évfordulátát augusztus hónap fogják megünnepelni. Még

pedig fényesen, mert 28,000 frtra szabták az ünnepi kiadásokat. Ez összeg nagy része lakzira van számv. Nagyon sok lesz.

* (Régiség-gyűjtemény.) A közelebb Pécsen elhunyt Horváth János kir. tanácsos 1050 drbból álló régiség-gyűjteményét az ottani főgyimnasiumnak ajándékozta.

* (Régi pénzek.) Barabáson, Beregmegyében, Orosz Károly saját házi kertjében 410 darab ezüst érmet talált, melyekből találó a m. n. muzeumnak 50 darabot ajándékképpen átengedett, a többi ezüst-értékben 20 firtért adatott el, és ezen összeget a m. n. muzeum a közbenjáró alispáni hivatalnak küldé be.

* (Becses emlékek a XV. századból.) Schulez Ferenc, ismert jeles műépítészünk, a vajda-hunyadi műremek avatott restauratora, közelebből Erdélyben építész-történeti célból körutat tévén, nemcsak hogy a gyula-fehérvári román- és szász-sebesi góth-kori főegyházon nevezetes műszaki observatóikat tön, de a Küküllő völgye egyik szerény falusi templomában, Gógán-Váralján, mondhatni: Európára szóló műtörténeti fölfedezésre jutott; t. i. az e templom mennyezetét borító, 48 négyszög-táblázatra osztott festmény a góth-korszak virágából, a XV-dik századból való festészeti remeknek ismerte föl, mely a művelt világtól messze félreescvén: eddig szakértők által soha sem vizsgáltott. E 48 képzet többnyire bibliai alakokat ábrázol, de ott vannak az Anjou-, Hunyady-, Bethlen- és Bánffy-cimerek is. Schulez lépéseket tett e ritka műrégiség valamennyi képletének hű lemásolása s ismertetése ügyében.

* (Szabad-kőműveségi jelvények.) Gömörmegyében, Szuhán, özvegy Bónis Lajosné házában egy rejtkehelyen a gömörmegyei szabad-kőművesek egykori páholyának jelvényeit és összes íromá-

nyait feltalálták. Kívánatos lenne, hogy azokat a lelkes urhölgy a nemzeti muzeumnak ajándékozná.

* (Légköri villanyosság.) Az eszéki távirdai állomáson dec. 25-dikén dühöngött vihar alkalmával érdekes természeti tümenyeket észleltek. Ünnepnep levén, a távirdai hivatalban nem volt sok dolog; a gyakormokok a műgépezetek között kerestek foglatosságot, midőn egyszerre a légköri villanyosság tízes félkör-alakban megjelent a távirdai készülékek körül, s aztán erős esattanással eltűnt. A gyakorló ifjak ijedten ugráltak föl. A légköri villanyosság a távirdai villanyvezetőkbe csapott le, s hatalmas nyomokat hagyott hátra a távirdai készülékeken. A villámlemez 6 sugarából elszenesült alakalton tömegek alakultak; 3 megolvadt vezetóvonal jelzé az utat, melyen a légköri villanyosság a földben eltűnt. Egyéb részek is a villany nagy hősege folytán olvadtak. A légköri villanyosság úgy látszik a Natic vonalba ütött be legelsőbb, mivel ez van leginkább megrongálva, s hogy a többi vonalak is szenvedtek, annak az az oka, hogy keelőleg nem voltak elszigetelve. A vihar egész napon át tartott s a kifejtett légköri villanyosság oly hatalmas volt, hogy d. u. 5 órákor még egyszer lecsapott. A készülékek ekkor nem rongáltattak meg, csak tízes szikrák ugrottak elő innen is onnan is, a minék következtében ismét a készülékeknel ülő távirdai hivatalnokok s gyakormokok ugrottak szerte szét.

* (Uj gyilkoló szer.) A Berlin melletti Tegel nevű katonai fegyvergyakorlat-helyen, közelebb egy augsburgi születésű egyén legujabban feltalált golyófecskendő (Kugelspritze) nevű eszközével kísérletet fog tenni. E gyilkoló szerszám állítólag egy perc alatt 400 lövést képes tenni. Oroszországban is, a hol pedig 1868-ban a katonai humanitási kongresszus figurált, szintén ilyforma eszközzel teendnek kísérletet.

„BOLOND MISKA”

a jövő újvevvel uj alakban jelen meg. Minden számban hoz 6—8 képet, s 15—20-féle humorisztikus cikket.

A hírlapbelyeg eltörlése következtében adai fog:

két albumot 100 uj képpel ingyen,
s ezenfelül az első évnegyedre

10 arany jutalmat

ki a legjobb képtárgyra.

Előfizetési díj: félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr.

2335 2268

Az előfizetés a „B. M.” kiadó-hivatalába, barátok tere 7. sz. küldendő.

